
Wiesława Sajdek

**Filozoficzne podstawy pedagogiki - w kręgu myśli
Eleonory Ziemięckiej (1815-1869)**

ABSTRAKT

Eleonora z Gagatkiewiczów Ziemięcka w młodości fascynowała się idami oświeceniowymi, takimi jak postęp społeczny oraz oświata, jako jego źródło. Uważała, że rozwój intelektualny został istotnie wpisany w ludzką naturę oraz jej możliwości. Daleka była jednak od uprawiania kultu rozumu, typowego dla okresu oświecenia.

Następnie przedmiotem jej fascynacji stała się filozofia niemieckiego idealizmu. Kilka lat poświęciła studiom nad pismami związanymi z tym nurtem, zwłaszcza nad dziełami Schellinga oraz Hegla. Pogłębione studia doprowadziły ją do odkrycia takich stron i wątków w heglizmie, które stały się następnie przedmiotem jej krytyki. Szczególnie mocno krytykowała obecne w heglizmie „wyniesienie idei ogólnej” ponad wysiłki związane z indywidualnym rozwojem konkretnego człowieka. Uważała, że odpowiednie wychowanie oraz wykształcenie, jako jego istotny komponent, stanowią konieczne warunki zarówno poprawy społecznych relacji, jaki istotnych zmian ustrojowych.

Według niej rozwój duchowy człowieka obejmował z pewnością także jego rozwój intelektualny, będąc zarazem czymś więcej. Dotyczył bowiem także sfery emocjonalnej, intuitywnej oraz wolitywnej. Filozofię człowieka jako transcendującego naturę rozwijała Ziemięcka pod wpływem studiów nad tomizmem, w którym najbardziej atrakcyjne wydało się jej pojęcie i rozumienie prawa. Odnosiła je zarówno do całej przyrody, jak i do świata ludzkiej moralności. Opierając się na klasycznej filozofii człowieka, której podstawy sięgają starożytności, postulowała bardzo nowatorski w czasach sobie współczesnych program wychowania kobiet.